

VYUŽITÍ METODY SNOEZELLEN V MATEŘSKÉ ŠKOLE U DĚTÍ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

THE USE OF THE SNOEZELLEN METHOD IN KINDERGARTENS FOR CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS

Monika Kadrnožková¹

¹ Katedra speciální pedagogiky, Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova, Praha

Abstrakt

Cílem šetření je poukázat na možnosti využití multifunkční metody Snoezelen u dětí se SVP v běžné MŠ. Příspěvek představuje efekty využívání metody Snoezelen u dětí s kombinovaným postižením v MŠ speciální. Výzkumnou část tvoří kvalitativní případová studie realizovaná ve dvou MŠ speciálních, které využívají smyslovou stimulaci v místnosti Snoezelen. Pro sběr dat byl využit rozhovor se speciálními pedagogy, asistenty pedagoga a pozorování stimulace dětí v místnosti Snoezelen. Závěr šetření nabízí příklady dobré praxe využití metody Snoezelen u dětí v MŠ speciální a možné využití u dětí se SVP v běžných MŠ.

Klíčová slova: *metoda Snoezelen, speciální vzdělávací potřeby, mateřská škola*

Abstract

The paper deals with the possibilities of using the multifunctional Snoezelen method in normal kindergartens for children with special educational needs (SEN). This article presents a qualitative case study conducted in two special kindergartens that use sensory stimulation in the Snoezelen room. The interviews were conducted with the special educators and teaching assistants. Observation of the children's stimulation in the Snoezelen room was carried out. The conclusions present examples of good practice using the Snoezelen method with children enrolled in a special kindergarten. They offer possible applications for children with SEN in normal kindergarten.

Keywords: *Snoezelen method, child with special educational needs, kindergarten*

1 ÚVOD

V ČR je zaznamenán nárůst využití metody Snoezelen a zřizování terapeuticko-relaxančních místností v mateřských školách speciálních zaměřujících se na vzdělávání dětí a žáků s vývojovými, mentálními, tělesnými a s kombinovanými poruchami, s poruchami autistického spektra (PAS) či s poruchami chování.

2 TEORIE

Uplatnění metody Snoezelen a zřizování terapeuticko-relaxančních místností se stává běžně součástí MŠ a ZŠ speciálních (Lund & Pagliarini, 2022). O přenesení teorie vícesmyslového prostředí do reality se zasadili však již v 70. letech 20. stol. nizozemští psychologové Hulsege a Verheul (2007), kteří představili metodu Snoezelen. Vícesmyslové prostředí (v anglosaských zemích *multisensory environment*) spočívá ve stimulaci jedince prostřednictvím multismyslových podnětů (světlo, zvuk, vůně, hudba či haptický kontakt) (Boots, Hershfeldt, & Christensen-Sandorf, 2008). Cílem je uvolnění klienta a rozvoj vnímání, emocionality, kognitivních procesů, ale i podpora v procesu vzdělávání (Truschková, 2007).

3 METODOLOGIE VÝZKUMU

Cílem šetření je představit vliv efektu využívání metody Snoezelen u dětí v MŠ speciální a nastínit jeho možné využití u dětí se SVP v běžné MŠ. Obsahem výzkumné části je kvalitativní případová studierealizovaná ve dvou záměrně vybraných MŠ speciálních, které uplatňují smyslovou stimulaci metodou Snoezelen u cílové skupiny dětí. Pro kvalitativní sběr dat byl využit polostrukturovaný rozhovor se speciálními pedagogy a s asistenty pedagoga a uskutečněno zúčastněné pozorování dětí v multisenzorické místnosti Snoezelen. Analýza dat probíhala za využití otevřeného kódování, kategorizace dat a následné interpretace. Výzkumné otázky byly stanoveny: 1) Jakým způsobem rozvíjí metoda Snoezelen děti s kombinovaným postižením v MŠ speciální? 2) Jakým způsobem lze využít prvky metody Snoezelen v běžné MŠ u dětí se SVP?

4 VÝSLEDKY

Výsledky případové studie představují pozitivní vliv při využívání metody Snoezelen u dětí s PAS či s kombinovaným postižením v MŠ speciální. Především děti s PAS v rámci inkluze přecházejí často do běžné MŠ, přičemž právě metoda Snoezelen může přispět k jejich bezproblémovému začlenění a též pomoci dalším dětem především se SVP nebo ADHD, které navštěvují běžnou MŠ.

4.1 Děti s poruchou autistického spektra (PAS)

V MŠ „barevná“ hledali pedagogové metody, které by pomohly dětem s PAS lépe se adaptovat na prostředí MŠ a zmírnit projevy úzkosti. Pro děti s PAS se jedná o terapeutický proces, který probíhá vždy individuálně za přítomnosti speciálního pedagoga. Pedagogové hodnotí, že u dětí s PAS dochází ke zmírnění úzkostí a tenzí prostřednictvím stimulace a k podpoře sociální interakce v kontaktu s dalšími osobami.

4.2 Děti s kombinovaným postižením

Pedagogové MŠ „zkušené“ reflektují, že místnost Snoezelen je u dětí s kombinovaným postižením motivačním prvkem podporujícím jak edukační, tak terapeutický proces. Z edukačního hlediska zde děti zažívají úspěch (záměrné pohyby měnící světelné či zvukové prvky). Využití je tedy jak pedagogické, tak stimulující a zklidňující.

4.3 Rozvoj u dětí se SVP v běžné MŠ

Dle speciálních pedagogů je zde velký prostor pro využití metody Snoezelen v běžné MŠ jako doplňkové metody v podpoře dětí při senzomotorické integraci, dětí s ADHD, s PAS, dětí s LMP ale též pro děti s poruchou spánku či trpící stresem.

5 ZÁVĚRY A DISKUSE

Speciální pedagogové se shodli, že zařízení místnosti Snoezelen je finančně velmi nákladné, ale v rámci práce s dětmi s PAS, s ADHD či s kombinovaným postižením hodnotí jeho přínosy jako vysoce převažující. Podotýkají, že místnost sami (pedagogové) využívají k relaxaci a uvolnění. Místnost doporučují k využití také pro děti se SVP, kterým slouží pro snadnější přechod na základní školu (např. snížení úzkosti, zlepšení pozornosti, koncentrace či koordinace).

Mimo individuálního přístupu lze využít místnost i pro skupinovou práci dětí. Též bylo předmětem diskuze, zda by místnosti Snoezelen mohly být podpořeny z veřejných finančních zdrojů a rozšířeny na běžné MŠ.

6 LITERATURA

- Boots, B. H., Hershfeltd, P. A., & Christensen-Sandorf, R. J. (2008). Snoezelen: Empirical review of product representation. *Focus on autism and other developmental disabilities*, 23(3), 138–147. <https://doi.org/10.1177/10883576083189>
- Hulsegge, J., & Verheul, A. S. (2007). *Another World*. Rompa.
- Lund, H. H., & Pagliarini, L. (2022). Creative Multisensory Environments. *Proceedings of International Conference on Artificial Life and Robotics*, 27, 15–19.
- Truschková, P. (2007). Snoezelen jako terapie nových možností. *Speciální pedagogika*, 17(1–2), 88–93.